

Kort verslag gesprek MLNV, MVWS, en de heren Bloem (EMC) en ^{5.1.2.e} (RIVM, mevrouw Becks (Ctgb) d.d. 29 september 2023 inzake relatie glyfosaat en Parkinson (geen woordelijk verslag)

Voorstelronde

MLNV leidt in: Enerzijds omvangrijke EFSA herbeoordeling glyfosaat (hierna afgekort als "g") met een positief advies om g goed te keuren. EC voorstel om 10 jaar g goed te keuren als werkzame stof. Anderzijds langjarige maatschappelijke discussie glyfosaat, die zich nu mn toespitst op Parkinson, maar ook breder is (biodiversiteitecologie etc) en ook een politiek feit met een aangenomen motie om tegen goedkeuring te stemmen in EU. Kabinet moet dit wegen en een besluit nemen. Dit gesprek dient ter nadere informatie van de voorbereiding voor een kabinetsbesluit. De vraag is: welke relatie is er tussen glyfosaat en het veroorzaken van Parkinson? Is deze aantoonbaar of hoe zit deze relatie volgens u in elkaar?

De heer Bloem: bij ontstaan Parkinson spelen omgevingsfactoren een rol, naast gewasbeschermingsmiddelen ook luchtvervuiling en andere stoffen. We weten dat agrariers meer dan gemiddeld een kans op Parkinson hebben (kans is 2-2,5 keer groter dan gemiddeld) een hoger risico lopen, dat blijkt uit studies. Het gaat daarbij niet specifiek om glyfosaat, maar glyfosaat is nu een belangrijk voorbeeld ("showcase") hoe in de toelating van gwbm rekening wordt gehouden met het ontstaan van neurodegeneratieve ziekten zoals Parkinson. Het Ctgb doet daar overigens niets verkeerd, zij werken volgens de huidige kaders. De zorgen die ik heb zijn:

- G is niet aangetoond veilig
- Natuurlijk spelen bij ontwikkelen van Parkinson ook andere factoren een rol: bijvoorbeeld 8 erfelijke factoren
- Volgens de laatste inzichten is het toelatingskader niet bij de tijd als het gaat om neurodegeneratieve effecten:
 - ~~Genetische factoren worden niet in de risicobeoordeling meegenomen~~
 - langjarige herhaalde blootstelling toetsen zitten er niet in . Acute neurotox en polyneuropathie zitten wel in toetsingskader, maar neurodegeneratief zit niet (voldoende) in toetsingskader
 - EFSA toetst alleen op inname g via voeding, terwijl er ook blootstelling is via verwaaiing, inademing en blootstelling via de huidderma
 - Industrie voert zelf de studies uit, laten soms ook studies weg
- Met inzichten van nu moet het toetsingskader worden aangescherpt. De EFSA geeft zelf ook aantoe (bijeenkomst) dat het huidige toetsingskader niet specifiek toetst op Parkinson en dat daar stappen kunnen worden gezet.
- In de grote hoeveelheid studies zijn er ook enkelen, waaronder 4 Er zijn verder case studies, die wel een link leggen tussen reports met blootstelling aan g en die aanwijzingen geven (zie Ingrid).....

Dus we kunnen zeggen over g dat het niet is aangetoond dat het niet veilig is. Maar je kunt ook niet zeggen dat wel is aangetoond dat het wel veilig is. Ik vind dat er olv het RIVM experimenten uitgevoerd moeten worden die meer duidelijkheid geven over relatie g en Parkinson, we weten welke studies we moeten doen (experimenten met dieren), die duren 3-5 jaar. Hiervoor moet geld komen.

De heer ^{5.1.2.e} er is in de risicobeoordeling geen eindpunt voor neurodegeneratieve ziekten zoals Parkinson. Er is wel de mogelijkheid dat wordt aangegeven dat er specifieke studies moeten worden gedaan naar deze effecten. Acute neurotox en poly-neuropathie zitten in de risicobeoordeling. Maar studies naar neurodegeneratief zitten er niet altijd in. Dat zijn ook studies

die veel tijd vragen. Eens met Bloem: er zijn rode vlaggen je kunt niet uitsluiten dat er wel risico's zijn voor neurodegeneratieve ziekten. In de studies is het qua bewijslast ook niet helder dat g wel Parkinson veroorzaakt. Ik vind: als er geen eindpunten voor neurdegen zijn in de toetsing, dan moet je terugvallen op de literatuur en dan moet je zeggen "we kunnen het niet uitsluiten dat g Parkinson veroorzaakt". Eens met Bloem: onderzoek doen specifieke pathologie g en Parkinson.

Mevrouw Becks: het EFSA dossier van g is omvangrijk, er zitten ook dierproefstudies in. Ook inademing en derma-studies. In de studies is geëxperimenteerd met hoge doseringen, omdat je juist wil zien waar effect is. In deze studies zijn ratten, muizen en een hond langdurig blootgesteld aan g. soms 90 dagen, soms 2 jaar. Neurodegeneratief zit niet standaard in de toetsingskaders, als er aanwijzingen zijn, dan worden hiervoor wel specifieke studies gevraagd. Er is geen specifiek toetsingskader voor Parkinson. Ctgb heeft dat vorig jaar ook aan EFSA meegedeeld en verzocht om toetsingskader hierop aan te passen.

EFSA heeft g herbeoordeeld. EFSA geeft aan dat g geen neurotoxisch effect heeft. Ook de case reports die de heer Bloem noemt zijn in de herbeoordeling ingebracht. Conclusie van EFSA is: goedkeuren.

Er is geen bewijs dat g Parkinson kan veroorzaken, maar je hebt idd niet de specifieke methodologie om dat uit te sluiten. Becks wijst nog op dat het gaat om blootstelling van 20-30 jaar geleden (met andere blootstellingscondities), het is lastig of en zo ja welke gwbm hierin een rol hebben gespeeld. Van stoffen als Paraquat etc weten we dat er neuroeffecten zijn, die zijn inmiddels niet meer toegelaten

MVWS: g geen aanwijzingen acute tox, weinig polyopathie. Neurodegeneratief niet in toetsingskader. Maar er zijn wel associaties in studies op neurodegeneratief en P. Maatschappelijke zorgen zijn er ook rond volksgezondheid en mate waarin samenleving risico's accepteert, hebben we ook mee te doen.

MLNV: sluit aan bij MVWS en voegt toe: naast de volksgezondheidskant hebben we ook de landbouwkundige kant, waarin glyfosaat een rol speelt. En alternatieven die er nog niet grootschalig zijn en/of die ecologie en CO2 raken. En de alternatieve chemische middelen die misschien slechter zijn voor mens, dier en milieu. Het is een weging.

MVWS: bewijs is er niet omtrent g en Parkinson, er zijn wel associaties in studies op neurodegeneratief en P, Parkinson is de snelst groeiende ziekte met een ernstig beloop, waartegen geen behandeling is. Gezamenlijk voldoende en serieuze redenen om specifiek onderzoek in te zetten g en Parkinson, dat over 3-5 jaar gegevens oplevert om meer zekerheid te hebben, dat scherpt het bewijs aan.

MLNV vult aan: eens met onderzoek, moeten we gewoon sowieso doen. En evt ook nog algemener kijken naar toelatingskaders (combinatie van gwbm/mengsels/studies door bedrijfsleven zelf). En we moeten ook in NL het gebruik van g beperken (gele velden).

Het kabinet moet nog een standpunt innemen over de stemming.

Alle deelnemers aan het gesprek worden bedankt.

